VirupAkshapanchashika

વિરૂપાક્ષનાથપાદપ્રણીતા વિરૂપાક્ષપગ્ચાશિકા

→0(//)0(<>

Document Information

Text title : VirupAksha Panchashika File name : virUpAkShapanchAshikA.itx

Category : major_works

Location : doc_z_misc_major_works

Proofread by : Ruma Dewan
Latest update : July 8, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

July 8, 2024

sanskritdocuments.org

VirupAkshapanchashika

વિરૂપાક્ષનાથપાદપ્રણીતા વિરૂપાક્ષપગ્ચાશિકા

નમો વિશ્વશરીરાય વિશ્વેકાત્યાવભાસિને I નિત્યપ્રત્યવમર્શાય શમ્ભવે વિશ્વસિદ્ધયે II ૧ II સંવિત્સિદ્ધાન્તસિદ્ધાર્થસારસડ્ત્રહરૂપિણીમ્ I પગ્ચાશિકાં વિરૂપાક્ષપ્રોક્તાં વ્યાકુર્મહે વયમ્ II ૨ II Obeisance to Shiva, Whose Body is One with the Universe, Whose Self is One with the Universe, Who realises everything as His own Self through Self-Reflexive Recognition, Who brings forth this Universe from within Himself. The following 50 verses are a summary of the Science of Consciousness and Self-Realisation.

અથ વિરૂપાક્ષપઞ્ચાશિકા I

અથ પ્રથમઃ સ્કન્ધઃ 1

ગન્ધગજસમરરસિકાયેન્દ્રાય પ્રકટિતાદ્રિયુગસમરઃ I નિજસિદ્ધિબીજમસ્મૈ કથયતિ પૃષ્ટો વિરૂપાક્ષઃ II ૧.૧ II 1.1. Virūpākṣa fought a battle, and his weapons were two mountains. When asked, he explained the Secret of his Siddhi to Indra, who was taking delight in the charging elephants.

વિમતિપદમડ્ગસર્વં મમ ચૈતન્યાત્મનઃ શરીરમિદમ્ । શૂન્યપદાદીલાવધિ દૃશ્યત્વાત્ પિણ્ડવત્ સિદ્ધમ્ ॥ ૧.૨॥

1.2. The difference is this:

I am in identity with the

One Consciousness as my Self.

Hence, the Universe,

from Void to Microcosm, is my Body.

The Universe is one's body -

as it is the Seen.

સમ્પન્નોડસ્મિ કૃશોડસ્મિ સ્નિહ્યત્કરણોડસ્મિ મોદમાનોડસ્મિ **!** પ્રાણિમિ શુન્યોડસ્મીતિ ચ ષટ્સુ પદેષ્વસ્મિતા દૃષ્ટા **!!** ૧.૩ **!!**

1.3. 'I-Am', the Consciousness of Existence,

persists in the Six Conditions:

"I am well-to-do," "I am thin,"

"I am enjoying," "I am happy,"

"I am breathing," and

"I am without thought".

વિષયશરીરેન્દ્રિયધીપ્રાણનિરોધપ્રસિદ્ધ્યદસ્મિત્વામ્ । ઇત્યં ચિતિમખિલેડધ્વનિ ધારયતો વિશ્વદેહત્વમ્ ॥ ૧.૪॥

1.4. The Six Conditions.

respectively comprise of

objects, body, senses, intelligence,

breath and thoughtlessness.

One who Contemplates on this 'I-Am',

the Consciousness of Existence,

through the Six Conditions,

Realises the Universe as his Body.

ઉત્ક્રમ્ય વિશ્વતોડઙ્ગાત્ તદ્ભાગૈકતનુનિષ્ઠિતાહન્તઃ I

કણ્ઠલુઠત્પ્રાણ ઇવ વ્યક્તં જીવન્મૃતો લોકઃ ॥ ૧.૫॥

1.5. On departing the Body,

which is the Universe.

the Self identifies itself

with a particular body,

as a part of the Universe.

The life of the ignorant

is as good as death,

grasping at their own throats,

gasping for breath.

દેહેડસ્મિતયા યદ્વજ્જડયોરાસ્ફાલનં મિથો બાહ્નોઃ I

ઇચ્છામાત્રેણેત્થં ગિર્યોરપિ તદ્ધશાજીગતિ ॥ ૧.૬॥

1.6. Taking this body as 'I',

you strike two insentient hands together,

through mere will.

Knowing this Universe as T',

my very own Self,

through the same will,

I can make two mountains collide!

બિન્દું પ્રાણં શક્તિં મન ઇન્દ્રિયમણ્ડલં શરીરં ચ 🛭

આવિશ્ય ચેષ્ટયન્તીં ધારય સર્વત્ર ચાહન્તામ્ ॥ ૧.૭॥

1.7. Bindu, Prāṇa, Śakti, Mana,

Indrīyamaņdalam, Śarīram -

Realise that it is the 'I'

that drives them all.

ઈશ્વરતા કર્તૃત્વં સ્વતન્ત્રતા ચિત્સ્વરૂપતા ચેતિ ।

એતેડહન્તાયોઃ કિલ પર્યાયાઃ સદ્ભિરુચ્યતે ॥ ૧.૮॥

1.8. The wise say:

Īśvaratā, Kartṛtvam,

Svatantratā, Citsvarūpatā -

are names of 'I'.

II ઇતિ વિરૂપાક્ષપગ્ચાશિકાયાં વિશ્વશરીરત્વસ્કન્ધઃ પ્રથમઃ II

અથ દ્વિતીયઃ સ્કન્ધઃ I

પ્રત્યવમર્શાત્માસૌ ચિતિઃ સ્વરસવાહિની પરા વાક્ યા **!** આદ્યન્તપ્રત્યાહૃતવર્ણગણા સત્યહન્તા સા **!!** ૨.૯ **!!**

2.9. The intrinsic nature of Consciousness is

Self-Reflexive Recognition (Pratyavamarśa);

tasting its own Bliss, it flows; it is ParāVāk.

The collection of phonemes

from 'A' to 'KŚA'

- 'That Self-Awareness' is 'I' - AHAM.

સ્વપરાવભાસનક્ષમ આત્મા વિશ્વસ્ય યઃ પ્રકાશોડસૌ l અહમિતિ સ એક ઉક્તોડહન્તા સ્થિતિરીદશી તસ્ય ll ૨.૧૦ ll

2.10. Awareness is the Self of the Universe.

It manifests both itself

and its apparent other.

This Self which is 'I', is a Unity.

T' is its Abstract Nature.

વિચ્છિન્નાવિચ્છિન્ને ઇદમિત્યહમિત્યુભે પ્રથે તસ્ય । આભાસ્યાભાસકતાં સ્કૃટયન્ત્યૌ ચેત્યચિત્પદયોઃ ॥ ૨.૧૧॥

2.11. Awareness presents itself

in Two Ways:

Awareness with differentiation

is IDAM-"This."

Awareness without differentiation

is AHAM-"I."

IDAM is the Object-Aspect of Consciousness

- the Manifested.

AHAM is the Aspect of Consciousness

- which Manifests.

એકઃ સ આત્મનાસૌ ન હિ ક્રમોડસ્તીહ દેશકાલાભ્યામ્ l ભેદિનિ મિથઃ સ મક્તશ્રેત્યે ભેદાશ્રયઃ ખલ સઃ II ૨.૧૨ II

2.12. As the Self, Awareness is a Unity,

without sequence, place or time.

However, seeing things

as apart from the Self,

multiplying into diverse objects,

'That Awareness' is

the Foundation of Differentiation.

સ્વાડ્ગે ચિદ્ગગનાત્મનિ દુગ્ધોદનિભઃ સ્વશક્તિલહરીણામ્ l સમ્ભેદવિભેદાભ્યાં સુજતિ ધ્વંસયતિ ચૈષ જગત્ ॥ ૨.૧૩॥

2.13. This Sky of Consciousness,

this Ocean of Milk.

is the Body of Awareness.

It Creates and Destroys the Universe

through the Unifying and Separating

Waves of its Śaktis.

રૂપાદિપગ્ચવિષયાત્મનિ ભોગ્યહૃષીકભોકતૃરૂપેડિસ્મિન્ l જગનિ પ્રસરદનન્તસ્વશક્તિયકા ચિતિર્ભાવ્યા II ૨.૧૪ II

2.14. Consciousness must be meditated upon

as possessing innumerable

wheels-within-wheels

of its own Śakti-s

that Emanate this Universe.

Pervade the Five Sense-Fields.

and take the Forms

of Mind-Objects, Senses and Knower.

સોમરવિવિ્રલક્ષણભાગ્યેન્દ્રિયભોક્તૃભાનપિણ્ડાત્મા !

બિન્દુર્વિમર્શધર્મા ષણ્ણામેકોડધ્વનાં પ્રાણઃ II ૨.૧૫ II

2.15. Object, Senses and Knower

are respectively Moon, Sun and Fire.

Bindu's nature is to Manifest

(Concealing the Self,

Revealing the Universe).

Bindu's nature is Self-Reflexive Recognition

(Concealing the Universe,

Revealing the Self).

Bindu is the Prāṇa of the Ṣaḍadhva.

વ્યક્તં હિ પદાર્થાત્મકમિદં જગન્નિત્યમેવ તલ્લગ્નમ્ I

શક્ત્યાત્મકમવ્યક્તં તત્રૈવ પુનર્નિમજજતિ ચ ॥ ૨.૧૬॥

2.16. When Consciousness Manifests,

there is a Universe of Objects,

Ever-Dependent upon the Bindu.

When Unmanifest.

it has the nature of ĀtmaŚakti

and Merges Back into the Bindu.

ષોડશધૈનં નવધા ષોઢા ભિન્દન્ત્યથ ત્રિધા ચ બુધાઃ **I**

આધારભેદલક્ષ્યં બહુસિદ્ધિકરં ચ સેત્સ્યન્તઃ ॥ ૨.૧૭॥

2.17. Bindu is meditated upon as

sixteen-fold, nine-fold,

six-fold, and three-fold -

Multiple contemplations that

produce multiple Siddhi-s.

યસ્ય વિમર્શસ્ય કણઃ પદમન્ત્રાર્ણાત્મકસ્ત્રિધા શબ્દઃ I

પદતત્ત્વકલાત્માર્થો ધર્મિણ ઇત્થં પ્રકાશસ્ય ॥ ૨.૧૮॥

2.18. The three-fold Śabda of

Varṇa, Mantra and Pada,

have Self-Reflexive Recognition

as their nature.

The three-fold Artha of

Kalā, Tattva and Bhuvana,

have Self-Reflexive Recognition

as their nature.

સ્વેન વિના મૃતમણં સ્વાવેશબલેન જીવયન્નેકઃ l માર્તાણ્ડઃ પરમોડસૌ પરનભસિ ન કિં ત્વયા દૃષ્ટઃ ll ૨.૧૯ ll 2.19. Prakāśa pervades this manifest universe of objects through Vimarśa, which otherwise would become an insentient void. This All-Pervading Prakāśa is

the Absolute Transcendent.

ચિદ્ગગનક્ષીરોદં સ્વયમિચ્છામન્દરેણ સંક્ષોભ્ય ! તચ્છક્તિવીચિભિરસાવુત્થાપયતીન્દુમણડાખ્યમ્ !! ૨.૨૦ !! 2.20. He, out of Svātantraya, churns the Ocean of Milk, Sky of Consciousness, the Mandara, with Icchā - Essence of Will. He, through his Forms of Śakti-s brings up the Psyche and Microcosm (Moon / World-Egg).

શક્તિમાંયા પ્રકૃતિઃ પૃથ્વીતિ ચતુર્વિભાગમણ્ડં યત્ **I** યશ્ચ વિભાગોડસ્ય પુનર્બહુધા સર્વે સ્થિતં મયિ તત્ **II** ૨.૨૧ **II** 2.21. The World-Egg has four divisions -Śakti, Māya, Prakṛti, Pṛthvī. Each division is again manifold. All of this Abides in My Self.

॥ ઇતિ વિરૂપાક્ષપ>ચાશિકાયાં પ્રકાશૈકાત્મ્યસ્કન્ધઃ દ્વિતીયः॥

અથ તૃતીય સ્કન્ધઃ l

અહમેકોડનસ્તમિતપ્રકાશરૂપોડિસ્મિ તેજસાં તમસામ્ l અન્તઃ સ્થિતો મમાન્તસ્તેજાંસિ તમાંસિ ચૈકસ્ય ll 3.૨૨ ll 3.22. I am the One Self. the Illumination that never sets.

I am the One within Light and Darkness -

Vidya and Avidya.

Light and Darkness Abide in Me

as an Indivisible Unity.

પ્રથમો મધ્યમ ઉત્તમ ઇતિ પુરુષા ભેદિનસ્ત્રયોડિપ મિથઃ I

મત્તસ્તુ મહાપુરુષાત્ પ્રત્યવમર્શાત્મનો ન બહિઃ ॥ ૩.૨૩ ॥

3.23. The Prathama (saḥ - third person),

Madhyama (tvam - second person)

and Uttama (aham - first person) Puruṣa-s

are not apart from Me - the Mahāpuruṣa,

the All-Inclusive Person -

the One who has

the Nature of Self-Reflexive Recognition.

યુષ્મચ્છેષાપોહવદહમિતિ યદ્ભાતિ ભિન્નમિહ રૂપમ્ I

તદિદં ભાગવિભેદો ન ત્વહમેકોડસ્મિ યન્નિત્યમ્ ॥ ૩.૨૪॥

3.24. In Ignorance, 'I' as First Person

appears exclusive of 'You' and 'They'.

These Differentiated Aspects of the Self

are not Eternal.

દ્યાવાપૃથિવીદેશઃ કાલોડહો રાત્રિરિતિ યયોઃ પ્રસરઃ 1

તે ભાનતિરોધિકૃતી શક્તી મે ભાવવૃન્દસ્ય ॥ ૩.૨૫॥

3.25. Place and Time such as

Heaven and Earth, Day and Night

are emanations of My two Śakti-s

- Revealing and Concealing.

ધૂમાવતી તિરોધૌ પુષ્ટૌ હ્રાદા ચ ભાસ્વતી ભાને I

ક્ષોભે ચ પરિસ્પન્દા વ્યામૌ વિભ્વીતિ શક્તયઃ પગ્ચ ॥ ૩.૨૬॥

ધૂમાવતી પૃથિવ્યાં હ્વાદાપ્સુ શુચૌ તુ ભાસ્વતી પ્રથતે !

વાયો સ્પન્દા વિભ્વી નભસિ વ્યાપ્તં જગત્ તાભિઃ ॥ ૩.૨૭॥

3.26. The 5 Sakti-s and their 5 Acts

3.27. The 5 Sakti-s and their 5 Elements

Pañcakṛtyakaritvam:

Dhūmāvatī Tirodha-Tirodhāna-Pṛthivī

Puṣṭa Hlāda-Sthiti-Apa

Bhāsvatī Bhāna-Sṛṣṭi-Tejas

Kşobha Parispanda-Samhāra-Vāyu

Vyāpta Vibhviti-Anugraha-Ākāśa

??Translation missing??

નિજધર્મિણં પ્રકાશં સ્વરૂપયન્તી પ્રકાશ્યવર્ગસ્ય 1

શક્તિર્વિમર્શરૂપા શરીરયત્યખિલમસ્ય મમ ॥ ૩.૨૮॥

3.28. Śakti has the Nature of

Self-Reflexive Recognition,

Śakti makes one Recognize

'That Awareness', which is Herself.

Sakti is the intrinsic Nature of

the Objects of Awareness,

Śakti makes one Recognize

Everything that has arisen

as One's Own Body.

જ્ઞાતૃજ્ઞાનજ્ઞેયાત્મકમખિલં મદ્વિમર્શવક્ષિશિખા I

દગ્ધ્વા પ્રકાશરૂપં શુભ્રં ભસ્માવશેષયતિ ॥ ૩.૨૯॥

3.29. The fire of Self-Reflexive Recognition

burns up the Knower-Knowing-Known.

No Bhasma-residual ash:

only Vibhūti-Expansive Awareness.

(Śāmbhavavisarga)

અકઠોરમદ્વિમર્શજ્વાલાગ્રસ્તે તિરોધિમદ્ભાનમ્ ।

અડ્ગારવદિવ ભસ્મ પ્રથતે તત્રાણુવર્ગસ્ય ॥ ૩.૩૦॥

3.30. Partial burning up of the

Knower-Knowing-Known

by a weak flame of

Self-Reflexive Recognition

leaves behind the ash of multiplicity,

as an idea.

(Śaktivisarga)

કાત્ર-ર્યેનાવિષ્ટમિવારણ્યપુરાદ્યગ્નિના મયાપિ જગત્ I

ચિત્રમવધ્ય ભેદં નનુ ગૃજ્ઞાત્યેકરૂપત્વમ્ ॥ 3.39॥

3.31. Just as a forest or city

is engulfed by fire,

the Universe is Pervaded by Me.

Therefore, there is no differentiation at all.

All is Unity.

(Ekarupatvam)

અન્તર્મુખં સ્વરૂપં જ્ઞેયસ્ય જ્ઞાનમસ્ય તુ જ્ઞાતા 🛭

જ્ઞાનસ્ય જ્ઞાતૃતનોશ્ચિતિરેકાસ્યાસ્ત્વહં નાન્યઃ ॥ ૩.૩૨ ॥

3.32. Knowing is

the Inner-Self of the Known.

Knower is

the Inner-Self of Knowing.

Consciousness is

the Inner-Self of the Knower.

And I am

the Inner-Self of Consciousness.

There is no other Inner-Self

beyond this.

અક્રમતા મે ક્રમિક જ્ઞાત્રાદ્યં સક્રમાક્રમા તુ ચિતિઃ **I**

મદ્ધદ્ જ્ઞાતા જ્ઞાનં શક્તિરિવ ત્રિતયવદ્ જ્ઞેયમ્ ॥ 3.33 ॥

3.33. I am without Sequence (Krama).

The Knower-Knowing-Known is Sequence.

Consciousness is both -

With and Without Sequence.

Knower is Self.

Knowing is Śakti.

Known is the Triad of

Knower-Knowing-Known.

પીતાદિષુ હિ ન નીલં તેષ્વત્ર ચ ભાતિ ચાક્ષુષં જ્ઞાનમ્ I ન શ્રૌત્રાદિષુ તદપિ જ્ઞાતા તેષ્વત્ર ચાનુગતઃ ॥ 3.3४॥

3.34. There is no blue

when one is seeing yellow.

But visual knowledge is common in both.

There is no visual knowledge

when there is auditory knowledge.

But the Knower is common in both.

જ્ઞાતારં માં જ્ઞાનં શક્તિં ત્રિતયાત્મકં પુનર્જ્યયમ્ I

અવિકલ્પં ભાવયતઃ સોડહં સા તત્ ત્ર્યં તચ્ચ ॥ ૩.૩૫॥

3.35. Contemplate without fabrication:

Knower is Self. Knowing is Śakti.

Known is the Triad of

Knower-Knowing-Known.

I am He. Knowledge is Śakti.

Tattva is the Triad.

સન્તાનાન્તરવાહે જ્ઞાતા વ્યાવૃત્તભાસનઃ ક્રમિકઃ 1

જીવાખ્યો મદ્યોગાન્મદ્ભત્ સ્યાદક્રમાભાસઃ ॥ ૩.૩૬॥

3.36. The Knower enters into

sequence, appearance and flux.

This is Jīva-the Ātma with contraction.

Uniting with Me, the Knower can - like Me,

Manifest without Sequence (Krama).

વેદ્યં સ્વક્રમવિદ્ધાં વિત્તિમનુપ્રવિશદડ્ગવિષયાદ્યમ્ ।

વેદિતરિ વિત્તિમુખતો લીનં તલ્લક્ષણં ભવતિ ॥ 3.39॥

3.37. Objects enter into Knowledge,

Knowledge enters into sequence.

When Objects resolve into the Knower,

they become One with His nature.

સ્મૃત્યનુભવાનુસંહિતિવશતસ્તજ્જગદિદં તથા તદિદમ્ ।

સ્વૈર્યહમાભાસચિતા ભિન્નં ચાપોહનેન મિથ: ॥ ૩.૩૮॥

3.38. I, out of My Svātantraya,

Manifest the Universe -

as 'That' out of Memory,

as 'This' out of Immediate Perception

and as "This is That"

out of Self-Reflexive Recognition.

Conceptual Differentiation is

what makes them seem separate.

સ્મૃતિરનુભવસ્ય ભાનં સોડર્થસ્ય દ્વૌ સહાનુસન્ધાનમ્ ।

ત્રિતયમપિ માં વિનૈકં ક્રમરહિતં ન ઘટતે વિદુષામ્ ॥ 3.3૯॥

3.39.The wise know:

Memory is recollection of Past Object.

Immediate Perception is of Present Object.

Self-Reflexive Recognition

is the two together.

This triad arises out of me.

I am Unity without Sequence.

અસ્તમિતમર્થજાતં ભાત્વા ભિન્નમિવ રુદ્ધતદ્ભાનમ્ l

મદ્ભાનૈકાત્મ્યેન સ્રોત ઇવાબ્ધૌ સ્થિતં હિ મયિ ॥ ૩.૪૦॥

3.40. All Differentiations

Resolve in Me

after their Manifestation.

One with My Illumination,

they Abide in Me

as River in the Ocean.

II ઇતિ વિરૂપાક્ષપગ્ચાશિકાયાં વિમર્શસ્કન્ધસ્તૃત્તીયઃ II

અથ ચતુર્થઃ સ્કન્ધઃ l

મત્સ્થમપિ ભુવનવૃન્દં બહિરિવ મદ્ ભાતિ માયયા ભવિનામ્ I અથ વિદ્યયા ભવેદ્ ભવપદિનામન્તર્બહિષ્ટ્વેન II ૪.૪૧ II

4.41. The Bhuvana-s - Cosmic Realms,

are Established in Me.

To the Ignorant, due to Māya,

it appears as External of Me.

To the Ones who Know.

it appears as both Internal and External.

ગ્રાહકમેવં ત્વજડં જડમન્યદ્ ગ્રાહ્યમસ્ય યો મનુતે l માયાવિમોહિતાત્મા બોધ્યઃ સોડણર્ભવી સદૃભિઃ ll ૪.૪૨ ll

4.42. The ignorant believe

that the Seer is Sentient,

Seen is Insentient and

Apart from the Seer.

This is Delusion of Māya.

This is Saṃsāra.

They need to be instructed.

જડતાત્મિકામિદન્તામથાજડત્વાત્મિકામહન્તાં ચ l

સામાનાધિકરણ્યાદિદમહમિતિ બુધ્યતે દ્વિપદી ॥ ૪.૪૩॥

4.43. First, Idam is Jaḍātātmika, Inert;

Aham is Ajaḍatvātmika, Conscious. Then, through Samanādhikaraṇam,

abhedāropaņena mutual identity,

Idam = Aham.

ઉદ્ભવિનાં કેવલયા નિમગ્રમન્તઃપદે દૃશા ભાતિ Ι

મગ્રોન્મગ્રોભયવિધમુન્મનયા મયિ પુનઃ પૂર્ણે ॥ ૪.૪૪॥

4.44. In Kaivalya, Idam subsides in Aham

(Sadāśiva Tattva)

In Unmanā, Idam-the Universe,

both merges in and emerges from

Aham-'I', the Whole.

રવિસોમતડિદ્વજામ્બુદવાડવજલધિગિરિગુહારણ્યૈઃ l દૃઢભાવિતાત્મભાવૈર્યોગી તત્કર્મ નિર્વહતિ ॥ ૪.૪૫॥

4.45. The Yogī who contemplates

as his own Self -

sun, moon, lightning, thunderbolt, cloud,

fire, water, mountain, cave and forest -

performs their actions successfully.

યા દેવતા યમર્થં કરોતિ તેનાર્થિનો દૃઢં તસ્યામ્ I

વિધૃતાહકુારસ્ય ક્ષણેન સોડર્થઃ સમાયાતિ ॥ ૪.૪૬॥

4.46. A Deity performs and fulfils

a certain Purpose.

One who has the same Purpose,

fixing his 'I' on that Deity,

Accomplishes that Purpose.

ધારણસઙ્ત્રહપાકવ્યૂહાપ્રતિઘાતલક્ષણૈર્ભૂતૈઃ **l**

સ્વસ્વનિવિષ્ટાહન્તૈર્યોગિન ઇષ્ટા ક્રિયા ભવતિ ॥ ૪.૪૭॥

4.47. Of the 5 elements,

earth supports, water collects,

fire cooks, air brings together

and space is unobstructed.

The 5 elements have as their Self

the 'I' of the Yogi.

They Accomplish the Actions he Wills.

ઇતિ તન્માત્રાકર્મજ્ઞાનેન્દ્રિયમાનસાસ્મિતાધીષુ !

અવ્યક્તે પુંસિ તથા ધૃતચિતિશક્તિશ્ચ તત્કર્મા ॥ ૪.૪૮॥

4.48. The Yogi who contemplates on

Śakti as Consciousness

in the tanmātrā-s, jñāna - karmendriya-s,

mana, asmitā, dhī, avyakta and puruṣa,

Accomplishes their Actions.

રાગનિયત્યોઃ કાલે વિદ્યાકલયોર્ગુહાસરસ્વત્યોઃ I

ઈશસદાશિવશક્તિષ્ શિવે ચ તદ્ગત્કૃતાહન્તઃ ॥ ૪.૪૯॥

4.49. The Yogi who contemplates as 'I':

Rāga, Niyati, Kāla, Vidyā, Kalā,

Guhā (Mayā), Sarasvatī (Śuddhavidyā),

Īśvara, Sadāśiva, Śakti, Śiva;

Accomplishes their Actions.

શુકવામદેવયોરપિ કૃષ્ણદધીચ્યોસ્તથા ચ વૈન્યસ્ય l

ભૂતાત્મયોગજં ખલ્વાર્ષે વૈશ્વાત્મ્યમાખ્યાતમ્ ॥ ૪.૫૦॥

4.50. The sages Śuka, Vāmadeva,

Kṛṣṇa, Dadhīci and Vainya;

taught Identity with the Viśva (Universe)

as Identity with the Bhūta-s (Elements).

કાલાગ્નિકોટિદીમાં દાહે પાશોચ્ચયસ્ય પટુ તૃમૌ I

અમૃતૌઘવૃષ્ટિમૃર્ત્તિં સ્મર શક્તિં ભવ ગુરુર્જગતઃ ॥ ૪.૫૧॥

4.51. Remember Śakti as the

Fire of Time with crores of flames -

when in bondage and craving -

and burn them.

Remember Śakti as the

Image of Immortality -

when in Satisfaction -

and Drink Her Nectar.

Become Śiva, the Guru of the Universe!

ખ્યાતિમપુર્ણા પુર્ણખ્યાતિસમાવેશદાર્ઢ્યતઃ ક્ષપય 1

સૃજ ભુવનાનિ યથેચ્છં સ્થાપય હર તિરય ભાસય ચ ॥ ૪.૫૨॥

4.52. With Knowledge of the Whole,

destroy incomplete knowledge.

As you Will it -

Create, Sustain, Dissolve,

Conceal and Reveal the Worlds.

ઇતિ બોધિતઃ સ ઇન્દ્રો દેવેષ્વધિકારમલમપોહ્ય સ્વમ્ !

આવિષ્ટશક્તિતત્ત્વઃ શિવવદપશ્યત્ સ્વમાત્માનમ્ ॥ ૪.૫૩॥

4.53. Having Awakened,

Indra abandoned

the malam (impurity)

of adhikāra (authority)

that he was the King of the Gods.

Realising the Śakti tattva,

he knew his Own

Self as Śiva.

II ઇતિ વિરૂપાક્ષપગ્ચાશિકાયાં વિભૂતિસ્કન્ધશ્રતુર્થઃ II

નમઃ શિવાય ગુરવે દેવાયાનન્દમૂર્તયે 1

પરબ્રહમસ્વરૂપાય દેવદેવાય શમ્ભવે ॥

II ઇતિ વિરૂપાક્ષનાથપાદપ્રણીતા વિરૂપાક્ષપગ્ચાશિકા સમ્પૂર્ણ II

Source of English Translation: not known.

Proofread by Ruma Dewan

VirupAkshapanchashika

pdf was typeset on July 8, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

